

[Ministeren for offentlige arbejder.]

får en langt videregående karakter, end de hidtil har haft. Jeg er overbevist om, at det skulle være tilstrækkeligt.

Til hr. Overgaard Nielsen kun den bemærkning, at analysen er ganske rigtig. Det er et lovforslag, som er motiveret i et aktuelt hastværk, som hr. Overgaard Nielsen nævnte. Det er helt konkrete sager, der ligger til grund for dette lovforslags fremkomst, nemlig en række sager fra kysten i Viborg-Thisted amt og i Nordjyllands amt, og jeg vedstår naturligvis også den hensigt, der er med lovforslaget, som også ganske klart er fremlagt i betænkningen. Det instrument, vi har haft, har været alt for unuanceret og har givet os alt for få muligheder for at gribe tilstrækkelig effektivt og hurtigt ind og tage alle synspunkter i betragtning, som rimeligt måtte tages i betragtning.

Det andet spørgsmål fra hr. Overgaard Nielsen, som jeg godt vil kommentere, var, om kystkommissionerne kun skulle befatte sig med vestkysten. Hertil er at sige, at i det øjeblik lovforslaget bliver vedtaget, således som det ser ud, så forsvinder kystkommissionsbegrebet i det hele taget, og det vil sige, at så kan vi mere direkte foretage den kortlægning, hr. Overgaard Nielsen var inde på. Vi kan dels gøre det som følge af en generel interesse i at kortlægge, men vi kan også gøre det i en speciel anledning. Lad os sige, vi får en ansøgning om at grave på en bestemt kyststrækning, hvor der ikke har været ansøgninger tidligere, eller hvor vi har en fornemmelse af, at det kan være skadeligt for kysten, ja, så kan vi sige: det får I ikke lov til, før vi har foretaget en specifik undersøgelse af det pågældende sted. Vi har altså en generel interesse i at foretage disse undersøgelser, og vi kan også gøre det med specifik baggrund for at afgøre en sag.

Hr. Vivike skal jeg også takke for de venlige ord og sige, at retableringen jo i princippet også omfatter fjernelsen af gamle lastvogne, siloer, riste osv., som har været brugt ved udnyttelsen. Efter min bedste opfattelse er det også et forhold, der er omfattet af naturfredningsloven, og i det omfang den ene lov ikke rækker, vil den anden efter vores opfattelse ganske klart række.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om folkebiblioteker.

(Lovforslaget (nr. 198) findes i tillæg A. sp. 5505, fremsættelsen i tidenden sp. 3515).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lysholt Hansen: Når man læser ministerens fremsættelsestale, fremgår det klart, at han er meget usikker over for, om det er rigtigt, at man nu forlader de direkte statstilskud til folkebiblioteksvæsenet for at gå over til tilskud til kommunerne efter de såkaldte objektive kriterier. Ministerens forudsætning for at gå ind for denne ordning er, at der fra 1. april 1974 på en række beslægtede områder inden for undervisningsministeriets, inden for indenrigsministeriets og inden for socialministeriets område også sker en forladelse af specialtilskuddene, idet man går over til tilskud efter objektive kriterier. Ministeren tilføjer, at hvis dette ikke sker, så vil han for sit vedkommende

„under udvalgsarbejdet gerne drøfte spørgsmålet om en tilbagevenden til den hidtidige tilskudsform endnu en periode, således som der var foreslået i den ovennævnte betænkning nr. 607, 1971.“

Betænkning nr. 607 er betænkningen om en ny bibliotekslov. Jeg forstår udmærket, og jeg kan fuldt ud tilslutte mig dette forbehold og denne forudsætning for at gå over til anvendelse af generelle tilskud til folkebiblioteksområdet, for hvis ikke det sker for andre — og for næsten alle — beslægtede områder inden for andre ministerier, så vil der slet ikke være nogen chance for, at biblioteksområdet kan koordineres på rimelig måde med andre kommunale opgaver.

[Lysholt Hansen.]

Jeg er tilfreds med, at lovforslaget som mål sætter den størst mulige lighed med hensyn til biblioteksmæssig betjening af alle landets indbyggere, og selv om der er sket meget på dette felt i kommunerne i de sidste år, og det er der, så er der stadig væk meget store forskelle i betjeningsniveauet fra kommune til kommune. Således har mange kommuner endnu kun deltidslbiblioteker uden faguddannede medarbejdere, og årsagen er vel først og fremmest, at bibliotekerne endnu ikke i alle kommuner er placeret således i institutionsbilledet i kommunerne, at de har fået en rimelig plads i kommunernes prioritering af deres egne opgaver. Det hænger ganske givet sammen med, at biblioteksloven først blev gældende for alle kommuner fra 1965. Først da blev det en obligatorisk kommunal opgave at oprette og drive et heltidslbiblioteksvæsen.

Jeg skal ikke nægte, at jeg frygter, at den nævnte betydelige forskel i betjeningsniveauet vil blive uddybet ved overgangen til generelle tilskud, ikke mindst nu, hvor mange kommuner som følge af den ændrede kommunestruktur skal gennemføre en gennemgribende reorganisation af mange områder udover folkebiblioteksvæsenet. Jeg tror ikke, man kan regne med, at kommunerne i denne situation vil prioritere biblioteksopgaven så højt, som mange tilsyneladende tror, og jeg er bange for, at en lav prioritering af biblioteksopgaven især vil gøre sig gældende i de kommuner, hvor biblioteksvæsenet endnu er svagt udviklet, medens de biblioteksmæssigt veludbyggede kommuner vel nok skal vide at klare sig, simpelt hen fordi borgerne ved, hvad biblioteket byder dem, og ikke vil undvære det tilbud, der gives. Der er altså risiko for, at forskelsbehandling af landets indbyggere på dette område vil blive forøget, og følgen vil bl. a. være, at bibliotekerne ikke kan fungere som den naturlige og nødvendige støtte for hele uddannelsessektoren.

På denne baggrund er jeg altså tilfreds med, at forslaget fastholder visse standard- og normkrav, som er en betingelse for, at enheden i dansk biblioteksvæsen kan fastholdes, og for, at der kan gennemføres en økonomisk og praktisk planlægning af folkebiblioteksområdet som helhed.

Vi springer altså med dette forslag ud på

de 7 favne vand, hvor vi hidtil i bibliotekslovgivningen har kunnet gennemføre en jævnt fremadskridende linje med hensyn til at byde borgerne ensartede biblioteksvilkår. Skal der være hold i det, vi foretager os herinde, også økonomisk hold i tingene, så er der imidlertid nok ikke andre veje at gå end denne overgang til generelle tilskud, også for det område, som næsten, kan jeg sige, har været hele min tilværelse; der er vist ingen anden vej.

Det vil sige, at det beløb, staten i 1972-73 yder i tilskud til folkebibliotekerne, fra 1. april 1974 overføres til kommunerne som et tilskud efter objektive kriterier. Det vil sige, at de kommuner, der har lavet lidt biblioteksmæssigt eller så godt som slet ingenting, får flere penge til at løse biblioteksopgaven end hidtil fra statens side, mens de, der har udbygget biblioteksvæsenet, får færre. Så må man jo håbe, at det vil få den konsekvens, at de, der ikke har lavet noget, virkelig bruger pengene til at løse biblioteksopgaven. Da de penge, der overføres fra staten til kommunerne til biblioteksopgaverne, ikke er øremærket til biblioteksformål, må vi alene lade tiden vise, om pengene anvendes til dette formål, og så håbe på, at vedtagelsen af det foreliggende lovforslag vil være tilstrækkelig til at sikre alle borgere en hæderlig biblioteksbetjening.

Jeg skal ikke nægte i denne forbindelse, at skolebibliotekernes fjernelse fra biblioteksloven rejser nogle særlige problemer, idet skolebibliotekerne, som nu overføres til folkeskoleloven, fremtidig vil få alle deres lønudgifter refunderet med 60 pct. De kommer altså ikke ind under ordningen med tilskud efter objektive kriterier, men får 60 pct.s refusion. Jeg mener, at man må prøve på i det udvalg, som nu skal arbejde med dette lovforslag, ligesom at få hold på, hvad det i virkeligheden kommer til at koste, når man gør det op. Når vi har den arbejdsgang herinde, at man har ét udvalg, der arbejder med skolebiblioteksområdet på folkeskolegrundlag, og et andet udvalg, som arbejder med landscentraler og amtscentraler — landscentralerne skal jo betales af staten, mens amtscentralerne skal betales af amterne — hvortil kommer at vi nu får et lovforslag, som drejer sig om biblioteksområdet, så tror jeg det bliver nødvendigt, at vi prøver at få klaret helt af: hvor meget dy-

[Lysholt Hansen.]

rere eller hvor meget billigere bliver det alt i alt for samfundet? Vi må have den samfundsmæssige virkning helt klart af.

Skolebibliotekernes overgang til folkeskoleområdet er vel nok en naturlig konsekvens af udviklingen. Men jeg skal ikke nægte, at jeg ville meget gerne, om vi kunne sikre — ja, jeg vil anse det for nødvendigt, at vi sikrer — at det virkelig er kommunalbestyrelsen, der med fuld viden om, hvad den gør, kommer til at afgøre, om fritidslån fra skolebibliotekerne skal finde sted, og i hvilken udstrækning det skal finde sted. Det er et spørgsmål, man må afgøre i kommunalbestyrelsen, om ikke denne opgave at låne bøger ud til børn til deres fritidslæsning bør være en folkebiblioteksopgave, alene af hensyn til at børnene måske også har godt af at træffe andre end deres sædvanlige skolelærere som rådgivere, når det drejer sig om deres fritidslæsning. Jeg har nævnt dette, fordi jeg synes, det er noget afgørende.

Selv om det altså ikke efter alt at dømme bliver den foreliggende betænkning — som jeg synes er en god betænkning — om biblioteksloven, der nu gennemføres, så vil jeg gerne sige, at de intentioner, de ideer og det arbejde, der er nedfældet i denne betænkning, vil i kommende år kunne danne et godt grundlag for biblioteksarbejdet ude i kommunerne i takt med det, som kommunerne mener at få råd til. Man vil kunne lære af den, akkurat som vi herinde har lært af den betænkning, som blev afgivet for nogle år siden om kulturcentre. Dengang sagde den daværende minister, Bodil Koch, lige før vi i virkeligheden i alle partier var klar til at give tilslutning til ideen om at etablere nye kulturcentre og nye udgiftkrævende foranstaltninger: skal vi ikke lige standse op en gang og se, om ikke disse opgaver kan løses af nogle bestående institutioner? Det viser sig nu, at det var fornuftigt, fordi disse opgaver, som var tiltænkt kulturcentre, nu i alt væsentligt løses af biblioteker, først og fremmest af biblioteker.

Et bibliotek i dag er jo ikke det, det var for år tilbage, de stille bøgernes sted. Det er et sted, hvor der foregår mange andre aktiviteter. Det er det, vi lærte af kulturcentertanken, og jeg tror, at det, som bibliotekerne her sammen med museer og andre påtog sig, virkelig har vist sig at være betydeligt billi-

gere end det, vi måske var på vej ud i med kulturcentertanken.

Jeg vil gerne sige, at jeg føler en forpligtelse over for det område; jeg føler, at folketinget har en forpligtelse over for dette område, og jeg må måske til allersidst gøre opmærksom på, at det er jo ikke de store udgifters område — men også de små tæller jo. I dag er det 32 kr., der ofres på biblioteksvæsen i deltidsbibliotekskommunerne, 71 kr. i heltidsbibliotekskommunerne. Jeg synes lige, man skal sætte det i relief.

Ellen Strange Petersen: Vi har alle sympati for folkebibliotekerne. Deres betydning som kulturformidlende institutioner må ikke underkendes. Men tiden er inde til at spørge, om bibliotekerne drives på en hensigtsmæssig og økonomisk forsvarlig måde, og her tager jeg altså tråden op fra hr. Lysholt Hansens tale. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at udgifterne til skole- og folkebibliotekernes drift på få år er tredoblet, så de nu udgør ca. 400 mill. kr. om året. I samme tidsrum er såvel bogbestanden som antallet af udlånte bøger blevet fordoblet. Hvor megen sympati man end har for folkebibliotekerne, er det alligevel et spørgsmål i disse økonomisk anstrengte tider, om man dog ikke på en mere økonomisk måde kunne få den samme kulturelle værdi.

Jeg vil gerne her understrege ordet kultur. For det kan ikke være et offentligt biblioteks opgave at udlåne hvad som helst. På det konservative folkepartis vegne vil jeg gerne fremhæve, at vi vil gerne støtte folkebibliotekerne som kulturformidlende institutioner, men der må være en grænse for, hvad der skal ydes, og hvad det bør koste.

Det er som nævnt af hr. Lysholt Hansen en hovedtanke i det foreliggende lovforslag, at der fra 1. april 1974 på biblioteksområdet som på forskellige andre områder indføres en ny tilskudsordning fra staten til kommunerne, så man får objektive tilskudskriterier, de såkaldte bloktilskud, i stedet for specialtilskud.

Det fremgår, også som nævnt af hr. Lysholt Hansen, at kulturministerens sind har været noget spaltet i denne sag, da han skrev sin fremsættelsestale. Han kan godt se, at der er væsentlige administrative og økonomiske fordele ved en sådan ordning,

[Ellen Strange Petersen.]

men ministeren udtrykker samtidig bekymring for, at standarden ud over landet ikke bliver ens. Det er det konservative folkepartis ønske, at man i så høj grad som muligt får det økonomiske ansvar lagt over på kommunerne i denne sag som i mange andre sager. Ministeren er inde på, hvilke minimumskrav der bør stilles til de kommunale instanser på dette område, så man får et ensartet niveau ud over landet. Jeg tror ikke, man kan få begge dele på én gang. Man må vælge mellem to principper. Enten skal staten bestemme det hele, fastsætte normerne og betale, hvad det koster, eller også skal man tro så meget på nærdemokratiets betydning, at man tør overlade til de lokale myndigheder at fastsætte normerne, og jeg vil opfordre ministeren til at tro så meget på det forslag, han selv har fremsat, at han i hvert fald prøver, hvordan det vil fungere. Det betyder, at så må man opgive at stille minimumskrav til kommunerne. Hvis staten ikke ophører med at stille minimumskrav om standard og normer, så vil kommunerne heller ikke høre op med at give staten skylden for, at udgifterne stadig stiger ude i kommunerne. Nærdemokrati må betyde, at man tør overlade større ansvar og selvbestemmelse til de kommunale myndigheder. Hvis de hellere vil have et rensningsanlæg end en udvidelse af bibliotekets funktioner, ja, så bør de have lov til det.

I § 1 i lovforslaget siges det, at folkebibliotekerne skal fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved vederlagsfrit at stille bøger og audiovisuelle samlinger til rådighed for voksne og børn og virke som informationscentraler. Mit parti har tidligere rejst det spørgsmål, om det er rimeligt at udlåne bøger gratis, og vi ønsker spørgsmålet overvejet igen. Det er hævdet fra anden side, at omkostningerne ved at opkræve lånegebyret er større end fortjeningen. Det lyder ikke helt overbevisende. Der må kunne findes former med mærker, klippekort el. lign., der ikke gør betalingen illusorisk. En ordning med blot et beskedent beløb pr. bog ville nok også bevirke, at folk ikke hentede så mange bøger hjem ad gangen, så der også derved fremkom en besparelse.

Men først og fremmest vil jeg gerne pege på de audiovisuelle samlinger. Det er utvivl-

somt både ønskeligt og rimeligt, at biblioteker foruden bøger også har en repræsentativ samling af grammofonplader, der f. eks. viser forskellige tiders musik, men det betyder jo ikke, at et bibliotek skal have ubegrænsede mængder af f. eks. beatplader, og det betyder ikke, at et bibliotek nødvendigvis skal kunne udlåne grammofonplader. Det må være tilstrækkeligt, at man på stedet kan få lejlighed til at høre plader, på samme måde som man kan læse aviser og tidsskrifter på biblioteket.

I denne forbindelse vil jeg gerne spørge ministeren, hvordan bemærkningerne til § 1 skal forstås. Der står her, at betegnelsen audiovisuelle samlinger dækker såvel materialer som apparatur. Betyder det, at bibliotekerne også skal kunne udlåne f. eks. pladespillere, eller at disse blot skal kunne bruges på stedet?

I øvrigt vil vi meget gerne vide, hvad de hidtidige udlån af grammofonplader har kostet det offentlige. Der stjæles meget. Her tænker jeg ikke på de indbrud, der finder sted, dem må bibliotekerne søge at gardere sig imod i lighed med apotekernes bestræbelser på at holde indbrudstyve borte. Men jeg tænker på, at folk i visse tilfælde låner kostbare grammofonplader med hjem og afspiller dem på bånd. Det er ophavsretligt set en meget uheldig praksis. I kulturudvalget beskæftiger vi os jo også med disse problemer om ophavsret, og jeg synes nok, det er meget uheldigt, at man fra offentlige kilder, om man så må sige, kan tappe pladerne. Den enkleste måde at forhindre sådanne misbrug på vil være at stoppe udlånene, for jeg tror ikke, man ellers kan forhindre folk i at spille plader ind på bånd.

Staten har i øvrigt et ejendommeligt syn på grammofonplader. Først belægger man dem med en skat, der ud over momsens andrager $\frac{1}{6}$ af detailprisen. Det vil sige, at når grammofonplader skal sælges ude på det almindelige marked, så er det åbenbart en luksusvare, men når den kommer ind på et bibliotek, ja, så er den et stykke kulturelt materiale, der i kraft af offentlige tilskud skal udlånes gratis. Forstå det, hvem der kan! Grammofonpladeudlånet har som nævnt ubehagelige virkninger for producenter og ophavsmænd, og der kan i det lange løb ske en sådan forringelse af disses kår, at der ikke bliver privat fremstillede danske gram-

[Ellen Strange Petersen.]

mofonplader at udlåne, og så skal staten vel også til at overtage denne fremstilling.

Lovforslaget rummer nye bestemmelser for vederlag til forfattere og oversættere, som jeg gerne vil have at vi får drøftet i udvalget. Det er jo en overgangsordning, og vi må drøfte, hvordan det videre skal gå.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at vi i mit parti altså støtter den hovedlinje, at kommunerne skal have større bestemmelsesret, og at man bør søge at undgå aktiviteter i bibliotekerne, der fører til misbrug og urimelige udgifter. Vi må vel søge at få de offentlige udgifter begrænset så meget, at der bliver lidt lommepenge til borgerne også, sådan at de selv også kan få råd til at købe en bog og en grammofonplade en gang imellem.

Kaj V. Andersen: Der blev for nylig afleveret en ny færge til DSB, og søfartsmedarbejderen på et af de store dagblade skrev i den anledning: Hvor ser de dog besynderlige ud efterhånden, de nye færger. Det, der er under vandlinjen, er stadig det gode gamle, for det skal passe i færgelejernes én gang skabte skabelon, det kan der ikke ændres på, men overbygningen bliver mere og mere fantastisk, gør oven i købet, søfartsmæssigt betragtet, skibet overordentlig usødygtigt.

Dette lovforslag kunne godt ligne sådan en moderne færge, for sikke karnapper og udbygninger og festsaloner, der er til rådighed. Det er pittoresk, det er underholdende at betragte, men det er trættende i længden for den, der skal beskæftige sig med det, og det er overmåde kostbart, viser det sig.

Allerede hr. Lysholt Hansen omtalte den meget store usikkerhed, der er over meget afgørende punkter i dette lovforslag. Nogle af forsiringerne kommer til udtryk i ord som „hvis“ og „måske“ og „under givne omstændigheder“ osv. Det er jo ikke uden betydning, om det f. eks. drejer sig om 29 kommuner, som anført i bemærkningerne til lovforslaget, eller det er nogle flere, hvad meget tyder på. Det er heller ikke uden betydning, om udgiften pr. borger er det her officielt opgivne tal, når man i biblioteksårbogen for 1971-72 kan læse nogle ganske andre og væsentlig større tal. Om det koster 35 mill. kr. at skabe en sådan bemyndigelsesord-

ning eller det måske koster 55 mill. kr., er jo ikke uvæsentligt.

Nu kan vi jo sige: ja men det tal behøver vi ikke diskutere så voldsomt, det er netop en bemyndigelse til engang, når kommunerne har fået etableret disse heltidsbiblioteker, da at støtte dem med dette givne beløb — engang, og der er ingen, der ved hvornår. Vi må give ministeren ret i, at her kan vi tage et særdeles kraftigt forbehold. Der er jo ingen, der ved, hvor stor interessen i de, skal vi sige allersidste kommuner vil være for endelig at gennemføre dette.

Må jeg standse op et øjeblik ved det samme som fru Ellen Strange Petersen: de audiovisuelle hjælpemidler. Det er måske nok rimeligt, at man visse steder skal råde over f. eks. pladesamlinger, således at der kan drives kombinerede studier litterært og musikalsk på stedet i særligt indrettede aflytningsrum, men det forekommer ikke rimeligt — i en tid, hvor forbruget af disse elektroniske hjælpemidler af enhver art er så stort rent privat overvejende blandt den yngste del af befolkningen, som sætter vældige summer i indkøb af disse ting — at man her fra det offentliges side skal benytte et beløb, der i dette finansår er på 8,2 mill. kr., idet nu 120 biblioteker har sådan en ting. Hvor mange biblioteker har sådan en ting næste år? For har ét bibliotek i nærheden det, så skal vi sandelig også have det. Det bliver meget let et prestigespørgsmål.

Udlån af disse ting finder jeg urimelig. Der er en meget mild bedømmelse af f. eks., hvor længe en grammofonplade kan holde til afspilning — i nænsomme hænder vel at mærke. Og det er ikke nogen almindelig erfaring, at det er nænsomme hænder, der tager sig af at håndtere det, som er offentligt eje. Det, der ikke er mit eget, det gør det ikke så meget med. Jeg tror, der er en udgiftsudvikling i gang her, som der kunne være grund til at sætte en betydelig bremse på.

Skulle det nu lykkes ministeren at få det ny blokbevillingssystem igennem — hvis ikke andre vil være med, så vil ministeren jo igen resignere og, som det blev sagt, gå tilbage til den gamle ordning en vis periode — men skulle det nu lykkes, så vil man sige: vel, her er denne pose penge, som vi så længe har stræbt efter at kunne stille på

[Kaj V. Andersen.]

bordet, her er tilskuddet, brug det så, som I kan og vil, der er ikke flere penge, så enkelt er det. Men i lovforslaget opererer man jo med en lang række særbevillinger, som bevilges efter snørklede tilskudsregler. Derfor kan jeg slet ikke se fremskridtet, hvis det endelig skulle lykkes at få blokbevillingssystemet vedtaget.

De 25 eller de 55 eller måske 56 mill. kr. kan vi godt se bort fra. Jeg har en fornemmelse af, at der i dette lovforslag er lagt langt større vægt på at få stærkt øgede bevillinger igennem til bibliotekstilsynets mangelhovede, man skulle snarere sige mangearmede virksomhed. Der er f. eks. noget, der hedder bibliotekstilsynets systemafdeling, og der er en vis vanvittig komik i, at i begyndelsen af 1960erne var denne systemafdeling en rationaliseringsforanstaltning inden for biblioteksvæsenet, men nu er det en fin afdeling, der sidste år kostede 421.000 kr. og ventes at komme til at koste 700.000 kr. næste år, for nu skal man have sig et edb-anlæg, for det har alle andre jo også. Hvordan fungerer sådan noget? Ja, der er mange eksempler på, hvordan det fungerer. Man får en rationaliseringsafdeling på et tidspunkt, hvor der er behov for sådan en, og på et eller andet tidspunkt er arbejdet gjort, og så er denne afdeling og dens medarbejdere i og for sig overflødige. Men det sker jo aldrig inden for den offentlige sektor, at man så stilfærdigt opløser noget sådant og siger: tak for denne gang og farvel venner, nu bruges der ikke mere på den bevilling. Nej, så konverterer man det til en eller anden fast tilknytning, for man har på en eller anden måde gjort sig uundværlig. Sådan knopskyder den offentlige administration, og jeg synes, bibliotekstilsynet ser ud til at være et uhyre, som jeg nok kunne have lyst til at man så noget nærmere på.

Der er en afdeling, der hedder bibliotekscentralens bibliografiske afdeling, hvor man sidste år fik 565.000 kr., men nu gerne vil have 1.230.000 kr., fordi man nu vil gennemføre noget så fint som en udenlandsk bogvalgsvejledning. Ja men det er da sikkert vidunderligt at have sådan én, men har vi råd? Det har vi givet ikke i øjeblikket.

Der er mange, mange uklarheder i dette lovforslag. Der er også uklarheder om forfatterfondet, hvad en udvidelse af det til

andre kategorier af kunstnere end skrivende vil koste osv.

Der er nogle spage forsøg i den anden retning; de skal da også tages med, selv om det bare er at give sorteper videre. F. eks. overlader man biblioteksbetjeningen af de militære tjenestesteder og civilforsvarets tjenestesteder til henholdsvis forsvarsministeriet og indenrigsministeriet. Der er altså ikke vundet noget, men denne konto har altså fået lettet for lidt af trykket. Jeg vil tro, at det sammenlignet med de tal, vi i øvrigt jonglerer med, er meget beskedne beløb.

Man gør en hel del ud af, at skolebibliotekerne nu er overført under undervisningsministeriet og folkeskoleloven. Samtidig opret holder man jo og agter at intensivere — det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget — børnebiblioteksbetjeningen også af landdistrikterne, børnebiblioteksbetjeningen, som man yderligere vil gøre rullende, som det allerede er sket nogle steder. Det kribler i fingrene for at få flere af disse kæmpemæssige bogbusser til op imod 1/2 mill. kr. stykket, så man rigtig nu kan bringe kulturen ud på landet, hvor de trænger til det. Mon ikke det var på tide på en eller anden måde — jeg aner ikke, hvem der skal gøre det — at få standset den gamle krig imellem skolebiblioteker og børnebiblioteker, med lærerne til dels i den ene skyttegrav og de faguddannede bibliotekarer i den anden? Det er en fuldstændig urimelig dobbeltdrift. Det er de samme bøger, der går igen, tilbuddet henvender sig til de samme lånere.

Der blev bragt ordet kulturcenter på bane. Jeg har en fornemmelse af, at man har en overvejende hensigt med dette lovforslag i retning af at inddrage nye kulturelle aktiviteter under bibliotekernes område, at føre en ny kulturpolitik i virkeligheden, med tilbud af ganske samme karakter som talrige andre statsstøttede foretagender tilbyder borgerne. Jeg skal tillade mig et kort citat fra betænkning nr. 607 om revision af biblioteksloven, hvor man foreslår kulturelle arrangementer og aktivitetsformer. Der er 38, dem skal jeg ikke læse op, jeg tager et par stykker: debataftener eller -weekender, amatørmusikudøvelse, folkemusikaftener, folkedans, dans mellem reolerne, værkstedsteater, gruppeteater, debatteater, mime, filmklub, lys- og lydshows,

[Kaj V. Andersen.]

happenings og værkstedsaktiviteter. Hvad giver De mig? Det er ting, som på anden måde, fra det offentlige, fra stat og kommune, støttes i vid udstrækning, hvor tilbuddet er på stedet. Hvad i alverden skal bibliotekerne beskæftige sig med den slags for?

Som sagt, det er et vældigt festfyrværkeri, et vældigt tilbud, der ligger i dette lovforslag. Jeg savner nogle ganske beskedne bemærkninger om, at man i den lange periode, der vil gå, inden de 29 eller måske 35 eller måske 40 kommuner kommer op på mærkerne i så henseende, vil benytte mellemtiden og en beskeden sum til en forbedret uddannelse af de halvtidsbibliotekarere, der er tale om, nemlig folkeskolelærerne, en beskeden udvidelse af bogkontokøbet og en beskeden udvidelse af åbningstiden.

Vi skal deltage i et udvalgsarbejde, det siger forretningsordenen. Vi gør det med største ulyst, vi ville langt hellere have deltage i en gennemgribende rationalisering af dette kæmpeapparat.

(Kort bemærkning).

Lysholt Hansen: Jeg er nødt til at sige, at jeg har i de 23 år, jeg har været herinde, aldrig hørt en så reaktionær tale som den, jeg hørte nu, udstrålende en så voldsom mistillid til kommunalfolk og andre. Der er ikke bevilget én krone i dette land i tilskud fra statens side, uden at der bag det ligger det tredobbelte beløb fra kommunerne, og det er dem og dem alene, der bestemmer.

Men det var ikke det, der kaldte mig herop, det var bemærkningen om, at det, som ikke er mit eget, det gør det ikke så meget med, det behandler man på en sløset måde. Jeg ville egentlig spørge hr. Kaj V. Andersen: må vi ikke lige få beviset, hvem er det, der sigtes til, der mishandler de ting, som det offentlige stiller til rådighed? Det er en påstand, som ikke kan stå uimodsagt her.

Og så må jeg sige til hr. Kaj V. Andersen: hvor det lyste ud af den tale, at hr. Kaj V. Andersen ikke har sat sine ben i et bibliotek

i årevis og ikke aner, hvis jeg må sige det, en snus om, hvad bibliografisk arbejde er, for så ville han ikke kunne have sagt det, han sagde om bibliografisk afdeling, som er den største besparelse, der er blevet opnået for dansk biblioteksvæsen igennem en menneskealder. Ordningen betyder nemlig, at de arbejder, som førhen blev udført i hvert enkelt bibliotek, nu udføres centralt til en brøkdel af det, det kostede førhen. Men det har hr. Kaj V. Andersen måske ikke forstået.

(Kort bemærkning).

Kaj V. Andersen: Jeg bryder mig ikke så meget om det eksempel, jeg skal drage frem, men her kan alle jo være med. Hr. Lysholt Hansen fremsatte nogle formodninger om, hvor ofte jeg har været på biblioteket. Hr. Lysholt Hansen har formodentlig sat sine ben på et offentligt toilet f. eks.

Meta Ditzel: Også fra radikal side stiller vi os noget usikre og spørgende over for dette lovforslag. Vi har set hen til en bred debat om folkebibliotekerne, men har som de øvrige partier også nødvendigvis måttet finde os i mindre revisioner et par gange, sidste gang i 1972, dels på grund af spørgsmål om skolebibliotekerne, dels på grund af den nye tilskudsordning. I øvrigt har vi syntes, at der kunne være nogen grund til at vente lidt, netop for at bibliotekerne kunne få lejlighed til at gå ind for nogle af de kulturelle opgaver, som nogle af dem jo virkelig har taget op med godt resultat. Men jeg kan forstå efter alt det, der har været fremme i dag, at der er al mulig grund til, at vi i udvalget kommer til at se nærmere på de kulturelle aktiviteter.

Tilskudsspørgsmålet er altså ikke klaret endnu, og der er flere andre vigtige spørgsmål, som ikke er afklaret. Vi har alligevel fået et lovforslag, og jeg kan da også se det rimelige i — og jeg påskønner det også — at ministeren i forslaget får en del af de opgaver, bibliotekerne de sidste år har arbejdet

[Meta Ditzel.]

med, præciseret. F.eks. at man i formålspapragraffen fremhæver, at bibliotekerne skal virke som informationscentraler. Det er de jo i højere og højere grad gået over til.

Efter en overgangstid, hvor man har skullet ændre strukturen, så der kunne blive et centralbibliotek for hvert amt, må det også være rigtigt at opstille visse retningslinjer for deres arbejde. Der kan jo blive store opgaver i den kommende tid, når de enkelte kommuner skal planlægge biblioteksarbejdet og centralbiblioteket skal udlåne og skaffe materialer og være parat med rådgivning især på de specialområder, hvor de små biblioteker ikke selv kan klare tingene. Desuden skal det også yde teknisk bistand til indkøb, indbindingskontrol m.v. Da det arbejde skal betragtes som en egnsopgave, finder jeg det også hensigtsmæssigt, at udgifterne dækkes af amtet og amtskommunale skatter, mens den tekniske bistand så vidt muligt betales af det bibliotek, der nyder godt af den.

Skolebibliotekerne tages som omtalt ud af biblioteksloven, idet de flyttes til undervisningsministeriet, hvor de er med i forslag til lov om folkeskolen. Fra radikal side er vi naturligvis også interesseret i en undersøgelse af de økonomiske konsekvenser. Oprettelsen af skolebibliotekerne har hidtil været en frivillig sag for kommunerne. Hvor de blev oprettet, skulle de være et led i det kommunale skolevæsen i samarbejde med folkebibliotekerne. I den sidste tid har det rigtigt, som det er sagt, været ude for en så voldsom udvikling, at skolebiblioteksbetjening nu omfatter mere end 99 pct. af folkeskolens elever, så det kan jo nok siges at være forståeligt, at de skal høre under undervisningsministeriet og gøres obligatoriske. Hvis det nu bliver muligt at gennemføre den nye skolelov, så vil det blive meget vigtigt, at der stadig væk samarbejdes mellem folkeskoler og folkebiblioteker. Det må være i begge parter interesse og i skatteydernes at hindre dobbeltanskaffelser og sørge for gensidigt udlån, så udgifterne ikke bliver større end nødvendigt.

Spørgsmålet, som hr. Kaj V. Andersen var inde på, om skolebiblioteker og børnebiblioteker mener vi vil skaffe i udvalget. Men i forbindelse med disse ordninger må nævnes det tredje lovforslag, som nu er

til behandling, forslag til lov om amtscentraler og en landscentral for undervisningsmidler, der skal skabe mulighed for bedre udnyttelse af de værdifulde undervisningsmidler, som vi i dag har spredt ud over en hel række uafhængige ukoordinerede institutioner, hvilket nok må siges at være meget urationelt i tider, hvor vi skal bestræbe os for mere planlægning og for at nå til effektive besparelser.

De fælleskommunale samlinger, der har hørt under folkebibliotekerne, har sørget for supplerende undervisningsmateriale til skolerne, mens skolecentralen har virket som informationscentral for lærerne. Nu lægges de to institutioner sammen til amtscentraler, som skal udbygges til at forsyne såvel folkebiblioteker som skolerne med undervisningsmidler. Det er indlysende, at de bedste mulige resultater af disse nydannelser kræver et praktisk, rationelt samarbejde med et fælles katalogiseringssystem. Jeg tror, der er lagt op til et samarbejde, der kan få stor betydning for undervisning og kulturelt arbejde i det hele taget, og jeg tror, at det virkelig kan give muligheder for store besparelser, at man får en sådan samordning.

En mangel ved biblioteksforslaget er det jo, at tilskudsspørgsmålet ikke er afklaret. Det er i og for sig forståeligt, da det behandles i sammenhæng med en omlægning af tilskudssystemet for andre områder under forskellige ministerier, men det betyder jo, at det er temmelig usikkert, hvornår vi kan færdigbehandle dette lovforslag.

Hvis kommunerne får de bloktilskud, så kan det få indflydelse — og det vil det jo få — på biblioteksforholdene, og i en tid, da vi mærker stigende aktivitet på undervisnings- og uddannelsesområdet, må vi regne med, at det fører til store krav til bibliotekerne. Man kan høre om, oven i købet fra centralbibliotek, at det undertiden kan være vanskeligt i dag at klare efterspørgslen til skoler og kurser. Måske burde man tage sådanne ting i betragtning ved behandlingen af den nye skolereform.

I § 3 siges det, at der skal være ligelig adgang til biblioteksbetjening for beboere i virkeområdet, det vil sige en eller flere kommuner, der i samarbejde driver et bibliotek. Der skal overalt være heltidsbiblioteker, siger ministeren, så vi kan få ensartet betjening af hele befolkningen. Der skal af

[Meta Ditzel.]

kommunalbestyrelsen ansættes faguddannede bibliotekarer og andre medarbejdere, og den ledende skal være heltidsbeskæftiget. Det mål kan vi jo nok alle sammen blive enige om, men hvornår kan det realiseres, hvornår kan vi få penge nok, hvornår kan vi få personale nok til det? Ifølge den gældende lov skal der være heltidsbeskæftigede bibliotekarer i alle kommuner med over 5.000 indbyggere, og nu skal de kommuner, som har under 5.000, også med, siger ministeren.

Der gøres i bemærkningerne til lovforslaget opmærksom på, at det kun drejer sig om 29 kommuner, men det betyder jo ikke, at alle de andre opfylder kravene. Af landets 277 kommuner har de 157 heltidsbetjening; det vil sige, at 120 kun har deltidsbetjening. Men de 91 af dem — altså de, der har over 5.000 indbyggere — opretholdes i kraft af en midlertidig dispensation som deltidsbiblioteker, og på grund af den økonomiske situation er det nu ikke alene nødvendigt at give de 29 dispensation, men også i lang tid fremover at opretholde dispensation for de øvrige 91.

Ministeren siger så helt rigtigt, at det ikke er muligt at nå den ensartede betjening med heltidsbibliotekarer overalt, fordi der er mangel på uddannede bibliotekarer, og det, at der så ikke tales om at fremskynde uddannelse af flere bibliotekarer, må vel betragtes som en indrømmelse af, at der ikke er økonomiske betingelser herfor.

I øvrigt vil jeg give ministeren ret i, at kommunerne må have tid til at planlægge deres biblioteksvæsen; mange spørgsmål trænger sig på. Hvordan skal de mindre kommuner forberede sig på at opfylde kravene? Vil det være hensigtsmæssigt at samarbejde med andre kommuner, hvilket kan betyde bedre udnyttelse af personale og materialer? Hvordan skal man klare betjeningen ud til yderområderne i kommunen, skal der i højere grad bruges bogbusser, og er det økonomisk muligt? Nogle steder har det jo vist sig, at det har været en succes. Skal man opretholde eksisterende filialer? I filialerne har man jo deltidsbibliotekarer, der ikke er faguddannede, men kun har 2 ugers kursus, og man regner med, at der ikke kan stilles så store fordringer til åbningstider, lokaler og bogbestand i deltidsbibliotekerne.

Men da vi må regne med en temmelig lang overgangstid, før biblioteksforholdene kan blive helt tilfredsstillende udbygget i hvert fald efter de krav, der stilles her, er der grund til at overveje, om man uden for store udgifter kan støtte deltidsbibliotekarerne, måske i forbindelse med de skoler, hvor filialerne tit er installeret, eller, som man nu er inde på i en af de jyske storkommuner, eventuelt i samarbejde med forsamlingshuset, der kunne blive et sted, hvor folk mødes, sådan en slags sognets dagligstue, som man siger. Men det kræver selvfølgelig lokalt initiativ og lokal interesse.

Måske vil der i sådanne tilfælde blive mulighed for at udvide åbningstiden, måske kunne man overveje, om der, når bibliotekaruddannelsen nu må udskydes, kan blive mulighed for et udvidet kursus for de mest aktive deltidsbibliotekarer for at bøde på de mangler, der stadig væk gør sig gældende, indtil vi får flere faguddannede bibliotekarer.

Af andre problemer, der bør drøftes, kan nævnes forskningsbibliotekernes stilling, honorar til forfattere og andre, der kan have ret til vederlag, bibliotekstilsynet, udlån af plader og bånd, undersøgelse af udnyttelse og benyttelse af audiovisuelle hjælpemidler — det kan godt være tiltrængt, tror også jeg — og om det ikke ville være formålstjenligt at lade forlagene indbinde bøger og forsyne dem med registreringsnumre m. v. Desuden vil jeg henvise til særlige formål som forsøgsvirksomhed, kommuner med særlige forhold såsom sommerhusområder foruden en del andre forskellige forhold, som er omtalt i de udmærkede betænkninger, vi har fået.

Fra radikal side vil vi gerne deltage i et udvalgsarbejde for at drøfte alle de problemer, jeg her har skitseret, idet vi er indforstået med, at det foreløbig må stå hen i det uvisse, hvornår vi kan nå til vedtagelse af en ny bibliotekslov. Det vil kræve afklaring af en række spørgsmål og hensyntagen til vore økonomiske muligheder.

Kristine Heltberg: Et af de væsentlige punkter i lovforslaget vedrører overgangen til tilskudsydelse fra staten til kommunerne efter objektive kriterier. Det er et punkt, som man endnu ikke har taget definitiv stilling til i Kommunernes Landsfore-

[Kristine Heltberg.]

ning, hvorfor det i ministerens fremsættelsestale bebudes, at man her muligvis vil se sig nødsaget til at bevare den nuværende tilskudsform i endnu en periode. Man kan måske udtrykke en vis fortrydelighed over, at dette punkt ikke foreligger helt klarlagt nu, hvor den nye lov skal gennemgås, men det er sikkert ikke megen nytte til.

De økonomiske overvejelser og betænkeligheder, der er blevet fremført her, skal jeg ikke gentage.

En mere alvorlig betænkelighed vækker et helt andet problem: hvordan skal det lykkes at gennemføre denne lov med den velkendte mangel på kvalificerede, færdiguddannede bibliotekarer, en mangel, som åbenbart endnu skal vare længe? Det er sikkert væsentligt, at man opstiller det som et mål at udbygge biblioteksnettet til heltidsbiblioteker over hele landet, så snart det kan lade sig gøre i praksis, men spørgsmålet er, hvornår det vil kunne lade sig gøre, Mon ikke denne dispensationsadgang, som ministeren taler om, vil være noget, som vi vil opleve endnu i mange år?

Loven cementerer den allerede i den nu-gældende lov foreliggende udvidelse af bibliotekernes virkeområde. Mange steder møder vi allerede i dag et rigt og varieret liv, der udfolder sig omkring biblioteker som det sted, hvor folk kan komme ikke blot for at låne bøger eller nu, hvis de ellers har pick-up og andre faciliteter nok hjemme, også låne grammofonplader, men tillige det sted, hvor der holdes møder, vises film, holdes studiekredsafstener og arrangementer, kort og godt et sted, hvor et folkeligt kulturliv har mulighed for at udfolde sig frit, en aktivitet, som forekommer mig, i modsætning til hvad der ellers er blevet sagt her fra nogle sider, at være ganske klart noget, som jeg må vurdere meget positivt.

Det synes at være i lovens ånd, at alle disse aktiviteter skal udvikles videre, og at de skal opstå dér, hvor der endnu ikke er kommet så meget ud af de gode tanker. Det forekommer mig, at det ville være ønskeligt, om man med virkelig vægt i forbindelse med dette lovforslag understregede, at det oprindelige belærende sigte med bibliotekerne nu er stærkt forandret, at det finkulturelle og højtidelige blot er et af de mange tilbud, der gives. Det kan ikke siges tydeligt nok, at

befolkningen nu er voksen nok til selv at vælge og vrage. Vi er kommet et stykke på vej, siden den daværende minister for kulturelle anliggender, Julius Bomholt, ved behandlingen af biblioteksloven i 1964 som noget selvfølgelig understregede, at de nye bestemmelser dengang om audiovisuelle midler naturligvis ikke måtte medføre, at man sådan skulle gå og udlåne popplader til teenagere.

Hensigten må være, at det rige udbud af muligheder, der her skal tilbydes befolkningen netop er af denne art; det skal ikke være formynderskab og oppefra kommende belæring, men blot et rigt og varieret tilbud, så at den enkelte kan finde sig til rette på biblioteket som hele folkets kulturhus uanset smag og baggrund, et sted, hvor man trives og kan lide at komme, hvad enten man er barn i førskolealderen, travl voksen eller bedaget pensionist.

Man kunne tænke sig dette synspunkt langt stærkere fremhævet bl.a. dér, hvor der tales om kriterier ved udvælgelsen af det materiale, der skal anskaffes til bibliotekerne. Noget af det, man her kunne fremhæve som positivt, er det, der står i bemærkningerne om samarbejdet mellem folkebibliotekerne og forskningsbibliotekerne, idet man netop her drager en efter min mening helt rigtig konklusion af, at befolkningen nu er så selvstændig en vælger og vrager af det, der tilbydes, at også forskningsbibliotekernes tilbud skal stå åbne for enhver bibliotekslåner.

En af forudsætningerne for, at de besøgende trives på biblioteket, er, at den arbejdskraft, der findes her, har gode arbejdsforhold. Som tingenes tilstand er, bevirker manglen på bibliotekarer dels et stress på dem, der er der, dels at det kan komme til at knibe, og især at den geografiske fordeling er helt fortvivlende uretfærdig stadig væk, ligegyldigt hvor meget man har søgt at modvirke den. I mindre kommuner langt fra København kan man risikere, at der er 3 mennesker til at ekspedere 15.000 indbyggere, mens man i nærheden af København måske har 5 gange flere til at betjene et tilsvarende antal beboere.

Man har nu uddannet en del af de specielle biblioteksassistenter, men også dem har vi øjensynlig for få af, og så melder spørgsmålet sig, om man ikke kunne gøre

[Kristine Helberg.]

noget for den arbejdskraft, man har i dag, som kan være både overordentlig dygtig og effektiv, men mangler at opfylde de formelle krav, og som man af en eller anden grund i forbindelse med netop disse formelle krav tilbyder alt for utilfredsstillende vilkår. Det forekommer mig at være af vigtighed for bibliotekernes udvikling, at der i forbindelse med nærværende lovforslag bliver søgt skabt bedre arbejds- og ansættelsesforhold i forbindelse med den omstrukturering, der finder sted i øvrigt.

En række af de punkter, der fremføres i lovforslaget, tilsigter, at der opnås en bedre geografisk fordeling af bibliotekernes tilbud. Spørgsmålet er bare, om vejen virkelig også på dette punkt går via den foreslåede decentralisering, eller om decentraliseringen ikke netop her kan vise sig at kunne være farlig. Jeg mener, at en del af de tanker, hr. Lysholt Hansen fremførte, kunne pege i samme retning.

Men det må indrømmes, at selve dette, at man generelt opererer med en tredelt opgave for folkebibliotekerne, så at de alle skal betjene befolkningen både som informationscentraler og som samlinger af bøger og audiovisuelle midler, stiller store krav, og opfyldelsen af dem vil, sådan som det er fremstillet i lovforslaget, måske tvinge også mere beskedne kommuner i gang med et større biblioteksarbejde. Der er dog alligevel en del problemer her, som jeg gerne så belyst nærmere i udvalget.

Muligheden for kommunalt samarbejde ved opbygningen af biblioteker samt bestemmelsen om den støtte, der skal ydes af bl.a. centralbibliotekerne og de øvrige organer, der er omtalt, giver anledning til at håbe, at en langt bedre dækning af behovet bliver mulig, ganske særlig hvis problemet om arbejdskraft bliver løst på en måde, der tager sigte på en bedre geografisk fordeling.

Der er en hel del andre problemer i forbindelse med dækningen af behovet for biblioteksmæssig betjening, f.eks. betjening af patienter og andre, der ligger inden for den pågældende kommunes område, men hvor institutionerne ifølge bemærkningerne til lovforslaget selv skal skaffe sig midler til at dække de udgifter, der følger af samarbejdet med folkebibliotekerne. Det vil her være vigtigt at indskærpe betydningen af det, der

står i bemærkningerne om bibliotekstilsynets rolle ved løsningen af disse spørgsmål, som netop kan være af langt større betydning for syge, gamle og andre handicappede end for dem, der selv kan klare sig og besøge et bibliotek. Det forekommer mig, at begrebet „anden biblioteksbetjening“ må tillægges en forsterangs vægt.

Der er også en del problemer i forbindelse med det flere gange omtalte samarbejde mellem det, der henhører under fritidsundervisningen, skolebibliotekerne og de kommende amtscentraler; alle disse spørgsmål forekommer det mig det vil være vigtigt at tage op i udvalget.

Alt i alt kan man nok sympatisere med hensigten i mange af lovforslagets bestemmelser, men stille sig lidt mere tvivlende over for nogle af formuleringerne, der kan misfortolkes i formynderagtig og finkulturel retning. Man kan også stille sig det spørgsmål, om decentralisering i alle tilfælde er et lykkeligt princip, når det drejer sig om at skabe større retfærdighed i geografisk forstand.

På en række punkter rummer lovforslaget væsentlige fremskridt, og det vil derfor fra vores side få en saglig og positiv behandling i udvalget.

Hilmar Baunsgaard: Jeg vil gerne til indledning erklære mig enig med den højtærede kulturminister i det, han siger i sin fremsættelsestale, at folkebibliotekerne er hjørnesteinen i det folkelig-kulturelle arbejde, og at der gennem en årrække har været tillagt dette område en stor betydning, fordi folkebibliotekerne har mulighed for at nå ud til alle dele af befolkningen med deres rige skala af mangeartede tilbud.

Det er altså ikke, når jeg nu tager ordet, fordi jeg er uenig med kulturministeren i hans vurdering af den overordentlige betydning af bibliotekernes indsats. Jeg kan også ganske henholde mig til det, som det radikale venstres ordfører sagde om et tilsagn om positivt udvalgsarbejde med henblik på at sikre udarbejdelsen af så god en lov om folkebiblioteker som muligt.

Men når jeg tager ordet, er det, fordi jeg føler, at vi her står over for noget af et skoleeksempel på, hvorfor vi i vores stræben efter at tilrettelægge de ideelle betingelser for et moderne velfærdssamfund nu og da

[Hilmar Baunsgaard.]

løber af sporet. Som det fremgår af ministerens fremsættelsestale, og som det fremgår ved et studium af lovforslaget, er det ikke muligt for nogen at overskue det fulde økonomiske omfang af den lov, vi her gennemfører. Det er muligt, ministeren har ret i, at det vil være en relativt beskednen merudgift, men så må man vel nok gøre tilføjelsen: i første omgang. Det er klart, at dette, at man skal have heltidsbiblioteker over hele landet, vil komme til at betyde en ganske kraftig forøgelse gradvis af de jo i forvejen meget store beløb, der anvendes til biblioteksformål.

Men det, der vel især er grund til at tage frem, er to forhold, nemlig spørgsmålet om refusionerne over for tanken om generelle tilskud, de objektive kriteriers tilskud, til kommunerne og så den omstændighed, at vi har til behandling i dette ting et andet lovforslag, som griber direkte ind i biblioteksopgaven. Der foreligger i øjeblikket fra undervisningsministeren et forslag, som behandles i folketingets uddannelsesudvalg, omfattende forslag om oprettelse af fuldt udbyggede skolebiblioteker, samtidig med at vi her har et lovforslag, der stræber efter uden for skolerne at intensivere børnebiblioteksindsatsen under folkebibliotekerne.

Det spørgsmål må da melde sig, om vi i tilstrækkelig grad har overskuet, hvad det nu kommer til at betyde, at man skal have to sideløbende og til samme befolkningsgruppe henvendende biblioteker. Er vi sikre på, at det i en tid, hvor vi skønner — og det har jeg en fornemmelse af også med det, forstår jeg, meget intensive arbejde, regeringen i dag må drive omkring de økonomiske problemer — at vi skal passe på ikke at sætte nye udgifter i værk uden virkelig at have overskuet konsekvenserne, er vi da sikre på, at det i en sådan tid ud fra en økonomisk betragtning er forsvarligt at intensivere, dvs. stærkt udbygge, på to sideløbende områder inden for børnebiblioteksindsatsen?

Jeg kan så lidt som andre selvfølgelig sige, hvad dette vil komme til at koste, men det er ganske klart, at der her er tale om millionbeløb, hvor der nok skal mere end to cifre til at angive udgiftsforøgelsen, når begge dele er fuldt gennemført. Jeg tror, vi skal se dette i øjnene.

Så er der spørgsmålet om de objektive

kriterier. Det har undret mig, at jeg, da jeg gennemgik økonomiministerens liste over forslag, der kunne stille krav om nye udgifter på statsbudgettet, for her at vurdere, hvad den nye lovgivning ville kræve, ikke fandt noget om biblioteksloven, men det har jeg jo altså fået forklaringen på ved at læse ministerens fremsættelsestale; det er, fordi kulturministeren er gået ud fra, at der bliver tale om forhåbentlig — sådan forstår jeg ministeren — det nye kriterium, de objektive kriterier for tilskud til kommunerne. Og så er det rigtigt, at det ikke behøver at figurere på statsbudgettet, for så er det ikke en statsudgift. Men er det alligevel ikke netop på dette område et af de klassiske eksempler på, at vi i vore i øvrigt prisværdige bestræbelser for at forme et velfærdssamfund så godt som muligt kommer til at løbe af sporet?

Det er jo ikke nok, at regeringen og vi her i folketinget nu koncentrerer vores indsats om at begrænse, hvad vi foretager os her i tinget af beslutninger, til det, der vedrører de direkte statsudgifter. Er det ikke den samlede offentlige husholdning, der i disse dage er til kritisk vurdering? Hvis vi nu vedtager en lov, som ud fra en forventning om ændring af tilskuddene til kommunerne kommer til at betyde, at vi herinde træffer beslutninger, der forøger kommunernes udgifter med et eller andet antal millioner kroner — og det skal nok være et eller andet antal millioner over 100 millioner kr. — er det så vel gennemtænkt?

Jeg vil derfor spørge økonomiministeren, om han alligevel ikke føler, at når vi har til behandling to forslag behandlet uafhængigt af hinanden, men sigtende på den samme opgave, nemlig børnebiblioteksindsatsen, ville det rigtige være, at man nu virkelig prøvede at få disse to lovforslag bedømt i sammenhæng, at vi virkelig tog os tid til at vurdere: er det nu, i en tid, hvor vi skal passe på væksten i den offentlige husholdning, den statslige såvel som den kommunale, tidspunktet for at beslutte sig for en intensivering, altså en kostbar udbygning, samtidig på begge områder? Er økonomiministeren ikke af den opfattelse, at det ville være hensigtsmæssigt, om vi traf beslutning om — og det er jo regeringen, der i så fald skal træffe den — at udskyde både folkeskoleloven og biblioteksloven, til vi har haft tid

[Hilmar Baunsgaard.]

til at foretage denne økonomiske vurdering? Jeg ville sætte pris på, om økonomiministeren kunne give mig et tilsagn om, at han som den, der jo bør koordinere disse ting mellem de to ministre, forsøgte at få de to ministres tilslutning til, at vi udskød ikrafttræden af begge love, og at vi så tog os tiden til virkelig at få vurderet også ud fra økonomiministerens problem: den samfundsøkonomiske balance, om det just nu er tiden til denne voldsomme udbygning.

Jeg er enig i, hvad kulturministeren har sagt om værdien af folkebibliotekerne, men jeg er også enig med økonomiministeren, når han i disse dage og i øvrigt også tidligere gentagne gange har udtrykt bekymring for væksten i de offentlige udgifter. Jeg har især bemærket mig økonomiministerens udtalelse om, at vi kan gå på studietur, så meget vi vil, i statsbudgettet, men rører vi ikke ved de lovpligtige udgifter, så rækker det ikke. Men her er et område, hvor vi kan røre, inden vi kommer til at begå en — i hvert fald ud fra økonomisk vurdering — fejltagelse, som yderligere vil gøre den opgave, økonomiministeren står med, næsten uløselig.

Jeg henstiller til økonomiministeren, at han tager en sådan samtale med sine to kolleger, og at han får det positive resultat, at regering og folketing får den fornødne tid til denne sammenhængende vurdering af dette problem.

(Kort bemærkning).

Lysholt Hansen: Jeg har bedt om en kort bemærkning, fordi de nu af hr. Hilmar Baunsgaard fremhævede ting jo ikke direkte har relation til biblioteksloven — og dog. Jeg vil gerne pege på, at jeg sluttede mit indlæg med, at jeg fandt det fornødent, at vi fik undersøgt nu, hvad der er den økonomiske konsekvens af alle disse tre love, altså en klar imødekommelse af det krav, som hr. Hilmar Baunsgaard her rejste. For jeg mener, det er nødvendigt, at vi virkelig ser på, at det ikke kommer til at betyde større udgifter, når det kommer til stykket.

Men jeg må også have lov at sige til hr. Hilmar Baunsgaard, at det er jo ikke rigtigt, at der ikke findes en meget nøje redegørelse for de objektive kriterier for tilskud til biblioteker. Jeg står med den her, jeg

hentede den i går heroppe i folketingsbiblioteket, og der er en gennemgang i detaljer af, hvordan det virker for hvert eneste af områderne. Men jeg vil gerne for mit vedkommende have lov at sige til hr. Hilmar Baunsgaard: jeg er af den opfattelse, at der netop på børnebiblioteksområdet inden for folkebiblioteksfeltet ikke vil ske nogen vækst, men det er nødvendigt, at vi får en koordinering, det er nødvendigt, at vi herindefra ikke pålægger hverken staten eller kommunerne større økonomiske byrder i den kommende tid, end at vi virkelig har hold på tingene, og jeg håber, at vi kan få virkelig hold på tingene også på dette område — at der i virkeligheden ikke er vækst, men nogenlunde status quo.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Inden det lovforslag, som vi her behandler, blev udformet, havde regeringen en drøftelse med kommunerne om spørgsmål i forbindelse med vor almindelige gennemgang af standarder og normer, og denne drøftelse med kommunerne resulterede i en række ændringer, kan jeg roligt sige, i det oprindelig forelagte udkast til et lovforslag.

Det, der er det mest afgørende efter min opfattelse ved det lovforslag, der her foreligger, er, at vi forlader refusionsordningen og går over til tilskud efter blokprincippet. Det har jeg altid forstået der var enighed imellem oppositionen og os om ikke var en metode, der animerede kommunerne til forøgede udgifter, men en metode, der animerede kommunerne til at vise tilbageholdenhed. Det, der sker ved bloktilskud, er jo alene en forøgelse af bevillingerne i overensstemmelse med de indtrufne prisstigninger, og det vil altså sige, at der lægges et loft over, hvad kommunerne kan få af midler fra statens side; hvad de derfor måtte foretage sig, foretager de sig på egen regning. Og jeg har så megen tillid til kommunerne og til det kommunale selvstyre, at de vil opføre sig i hver enkelt kommune i overensstemmelse med det, befolkningen inden for kommunen ønsker.

Til det spørgsmål, hr. Hilmar Baunsgaard stillede om samordning imellem dette lovforslag og forslaget om folkeskoler, kan jeg sige, at jeg håber, at svaret på hr. Hilmar Baunsgaards spørgsmål kan ligge klar i aften eller i morgen.

(Kort bemærkning).

Hilmar Baunsgaard: Det sidste takker jeg for. Det var jo næsten mere, end man kunne vente, men all right, jeg kvitterer.

Jeg vil gerne sige, at jeg er enig med økonomiministeren i, at det nok er hensigtsmæssigt at gå over til bloktilskud — mine bemærkninger må altså ikke misforstås derhen, at det var det, jeg var modstander af — men det, vi jo så må huske, er, at skal der være blot nogenlunde rimelighed i systemet med bloktilskud, de objektive kriterier, så er det jo, vi skal passe netop på standarder og normer; hvilke krav stiller vi til de kommunale myndigheder? For de har jo reelt ingen valgfrihed, hvis disse krav stilles for hårdt op, og det, der for mig er det store i denne sag, er netop det, at vi har to lovforslag fra to forskellige ministre — sådan må det være, all right — der behandles i to forskellige udvalg, men som har sideløbende indsats: henvendelse med det samme materiale til den samme befolkningsgruppe, nemlig børnene. Det er det, vi trænger til at få klaret, og det tror jeg ikke kan nås, hverken til i aften eller i morgen.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Det er rigtigt, at området inden for det lovforslag, vi behandler her, også omfatter børnebiblioteker, og det er rigtigt, at i folkeskoleloven er der bestemmelser om skolebibliotekerne. Jeg har forstået folkeskolelovforslaget således, at der er sket den samordning med børnebibliotekerne inden for biblioteksloven, som man med rimelighed kan forlange og forvente, men skulle det vise sig, at der ikke er en sådan overensstemmelse, og at det ville føre til dobbeltadministration eller til et unødigt dobbelt tilbud til børnene, er jeg naturligvis helt indstillet på, at vi kan se på det.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen): Efter udvekslingen af bemærkninger mellem hr. Hilmar Baunsgaard og økonomiministeren og den opnåede enighed her har jeg ikke mange bemærkninger at gøre i denne forbindelse, men vil kun sige, at netop denne overgang til objektive kriterier skyldtes VKR-regeringens begyndende arbejde på dette område. Det er rigtigt, som hr. Lysholt Hansen sagde, at det er

ikke uden en vis bekymring, jeg netop på dette område med folkebibliotekerne ser, at man går over hertil, ud fra dette at man efter min opfattelse her har den vigtigste kulturpolitiske lovgivning, fordi det for de allerfleste af os er med bogen, det er begyndt, der er dér, man har fået sin første viden, sin uddannelse, visioner og inspiration. Derfor kan det være betænkeligt, om man stopper en udvikling i det lighedsprincip, vi har forsøgt at skabe på folkebiblioteksvæsenets område. Men jeg erkender blankt, at når alle andre områder er indstillet på at gå over til de objektive kriterier, kan det ikke nytte at holde dette område ude; så bliver det nødvendigt for at gå ind i en samlet planlægning, at man også følger med på folkebibliotekernes område.

Dernæst vil jeg gerne sige til dem, der har spurgt, om man ikke kunne vente med denne lov: ja, der står i hvert fald, at den skal fornyes i folketingssamlingen 1972-73, så under en eller anden form skulle den altså til behandling her i tinget.

Fru Ellen Strange Petersen var inde på forskellige problemer og talte om udgifterne, og det er der flere der har gjort. Der er jo én ting, man i hvert fald kan sige på folkebiblioteksområdet, og det er, at her retter udgifterne sig i meget høj grad efter behovet. Her retter udgifterne sig efter, hvor mange mennesker der kommer og låner bøger, og hvilke aktiviteter der sker på bibliotekerne, og det synes jeg er noget meget væsentligt, som vi ikke skal se bort fra. Jeg synes, det var en lykkelig idé i sin tid, at kulturcentrene blev lagt i varmeskab. For det, der er ved at ske, er jo, at de folkebiblioteker, som eksisterer, er ved at opsuge en række af disse aktiviteter — hvilket reelt har betydet en besparelse for staten og for samfundet — således at man får nogle væresteder, hvor folk er vant til at komme, og som kan udvikle sig naturligt efter behovet. Det tror jeg er noget meget væsentligt, og jeg synes, man kan sige, at der er sket en ganske væsentlig rationalisering på dette område også. Vi havde i midten af 1960'erne omkring 1.240 selvstændige biblioteker; i dag har vi omkring 260 bl. a. forårsaget af, at vi har haft et bibliotekstilsyn, som har kunnet være rådgivende og vejledende i forholdet til kommunerne, sådan at man kunne få de bedst mulige arbejdsbetingelser.

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

Jeg tror — siden man taler om normer og standarder — at når man læser lovforslaget rigtigt igennem, er det uhyre beskedent, hvad der findes af normer og standarder, og så er de end ikke forpligtende; når der f. eks. står, at der skal være en børnebiblioteksfilial, er det kommunen selv, der bestemmer, om det skal være en enkelt hyld eller flere hylder.

Jeg er helt enig i de bemærkninger, der er faldet om, at skolebiblioteker og børnebiblioteker ikke skal overlappe hinanden. Jeg mener, at skolebibliotekerne skal have en klart fastlagt opgave, der har med undervisningen at gøre. Men børnebibliotekerne har jo også en anden funktion, de har også en funktion for dem, der er uden for skolen, både før og efter, hvor der er en helt klar opgave, som bør løses, og hvor skolebibliotekerne må opgive nogle af deres opgaver på længere sigt, men naturligvis skal der være et samarbejde mellem skolebibliotek og børnebibliotek og folkebiblioteker. Det er jo det samarbejde, vi nu lægger ud til kommunerne, sådan at kommunerne selv kan bestemme, hvordan man vil have det lavet; det står helt klart i lovforslagets bemærkninger, og det synes jeg bør understreges.

Jeg har ikke mange bemærkninger til hr. Kaj V. Andersen. Det var jo lidt til højre for højre. Måske var det sådan lidt galluppanik, der var gået i hr. Kaj V. Andersen, når han holdt en sådan tale. Men jeg vil blot understrege endnu en gang, at den hidtidige tilskudsordning har repræsenteret en automatik, som har bevirket, at staten betalte til alle driftsudgifter inden for bibliotekslovens rammer, og det har betydet en stigning i udgifterne fra omkring 38 mill. kr. til 128 mill. kr. i disse år, også på basis af aktivitetsudvidelser, som automatisk fulgte med for statens vedkommende. Ved overgangen til tilskud og udligning mellem kommuner fastlæses dette beløb jo og bliver kun indeksreguleret. Det vil altså sige, at man ikke har den stigning i aktiviteter, som man ellers har. Det er nu kommunerne, der selv kan

bestemme, man lægger det ud dér, hvor det kan gøres, og så er det at håbe, at de tager det ansvar og følger op med det lighedsprincip, der bør være.

Til fru Meta Ditzel skal jeg kun gøre den bemærkning, at det jo ikke ligefrem var en sparetale, efterhånden som rækken af punkter blev taget frem fra betænkningen om, hvordan dette skulle løses. Det var jo ikke sådan, at vi kunne holde udgifterne nede; der var jo netop en udfordring til kommunerne om, at nu må de gå ind, når vi går over til dette bloktilskud.

I spørgsmålet om heltidsbeskæftigelse har vi det i øjeblikket sådan, så vidt jeg husker det, at 4,3 mill. af den danske befolkning er betjent af heltidsbeskæftigede bibliotekarer; der er altså ca. 700.000, der ikke er det. Det er jo ikke et så urimelig stort område, at vi ikke dér skulle kunne skabe en sådan ordning. Jeg ved godt, det ikke kan ske i øjeblikket, fordi vi har bibliotekarmangel, men vi skal i forbindelse med Ålborg universitetscenter åbne en filial af biblioteksskolen pr. 1. september, som kan sætte gang i uddannelsen også i forbindelse med centre og til dækning, håber vi, først og fremmest af den mangel, der er i Vestjylland, Nordjylland og alle de steder, hvor man ikke kan placere det i øjeblikket.

Endelig skal jeg kun gøre den bemærkning, at vi vel under udvalgsarbejdet også må tage de spørgsmål op, som fru Kristine Heltberg nævnte om ansættelses- og arbejdsvilkår. Jeg tror, det er vigtigt, og jeg vil da gerne sige, at vi også kan diskutere decentralisering, og jeg møder ganske åbent til samråd og udvalgsarbejde og vil tage alle de problemer op, der måtte være. Jeg glædede mig over hr. Hilmar Baunsgaards principielle enighed i, hvad jeg har sagt om folkebibliotekernes vigtighed, og vil gerne sige over for den kritik, der har været, at det skulle nødig være sådan, at vi på nogen måde lavede noget, der svækkede denne vor vigtigste kulturpolitiske indsats indtil nu, som hidtil har kunnet laves i samarbejde her i folketinget.

Lysholt Hansen: Må jeg sige til fru Ellen Strange Petersen, at det er da rigtigt, at udgifterne til biblioteksvæsenet er steget voldsomt i de seneste år, og jeg er en af dem, der glæder mig over, at kommunerne har ønsket at sætte ind netop på det felt. Det er i god overensstemmelse med det, som fru Ellen Strange Petersen sagde om, at man skal tro på nærdemokratiet, for de kommunalbestyrelser, der har brugt disse mange penge til biblioteksvæsenet, skal jo ud og stå til regnskab over for vælgerne for, at de har gjort det. Det er et udtryk, synes jeg nok, for nærdemokrati og for tillid til det kommunale selvstyre.

Til gengæld har det altså vist sig, at det andre steder har ført til, at man ingenting har villet bruge på biblioteksvæsenet, og derfor står vi med disse gennemsnitsudgiftstal, som jeg nævnte, på enogtredive, toogtredive og nogle og halvfjerds kroner, alt efter om det er kommuner med deltids- eller heltidsbibliotek. Det er altså virkelig et spørgsmål om et krav fra borgerne eller i hvert fald noget, som de har erklæret sig villige til at betale.

I øvrigt må jeg tilføje — og det er meget afgørende for mig — at jeg synes ikke, fru Ellen Strange Petersen har ret, når hun siger, at hvis en kommune hellere vil have et rensningsanlæg end et bibliotek, bør de have lov til det. Hvis det er konsekvensen af at gå over til bloktilskud, at det beløb, der overføres på biblioteksområdet fra staten til kommunerne, skal kunne bruges f. eks. til rensningsanlæg i stedet for til biblioteksformål, så biblioteksområdet ignoreres totalt, vil jeg være uhyre betænkelig ved det. Det var det, jeg udtrykte min frygt for, og jeg mener simpelt hen ikke, det kan være rigtigt, at det kan gøres sådan.

Det er også derfor, jeg anser det for meget vigtigt, at vi har fået de tre meget beskedne normkrav, som er angivet i en af de første paragraffer. Det er nemlig nødvendigt, at man har et grundlag i hvert eneste bibliotek for det bibliotekssamarbejde, som er så fornuftigt i dag, mellem primærkommunernes bibliotek, centralbibliotekerne og de videnskabelige og faglige biblioteker. Det bygger på, at man dog har et minimumsgrundlag, for ellers vil der være nogle, der kommer til at tære på de andre og lader andre betale for sig. Det kan ikke være rigtigt, efter at vi har

fået en kommunalreform, at de kommuner, der ikke synes, de vil løse denne opgave, siger til deres borgere, fordi vi har en fri låneret — som jeg meget vil bede om at vi bevarer —: I kan bare bruge det nærmeste købstadsbibliotek, lad dem betale for os. Det mener jeg egentlig ikke er forsvarligt og heller ikke i overensstemmelse med kommunalreformen. Man kan selvfølgelig gøre sådan, som fru Ellen Strange Petersen siger: lade folk betale pr. lån. Jeg troede sådan set, det var en tanke, som var helt passé; efter at selv UNESCO har vedtaget denne regel om, at udlån fra biblioteker bør være gratis, troede jeg egentlig, det var passé, at man ville prøve at bringe os ned på dette noget u-landsagtige stadium at indføre en låneafgift, som vil gøre det nødvendigt, at vi skelner mellem befolkningsgrupperne, mellem hvem der skal have det gratis, og hvem der skal betale, for der er vel ingen, der vil komme og sige, at børnene eller folkepensionister eller elever, der bruger bøger til undervisning, også skulle betale pr. bog, de lånte. Skulle de også betale, når de var henne for f. eks. at skrive stil og lånte nogle af bøgerne dér? Det kan vist ikke være rimeligt.

Lad mig så sige med hensyn til AV-midlerne og beatplader, som fru Ellen Strange Petersen ikke mener man nødvendigvis bør udlåne, at det er altid en subjektiv bedømmelse. Jeg mener, vi må have det sådan, at alene kvalitetskravet er afgørende for, hvad et bibliotek køber ind, og ikke arten hverken af musik eller bøger. Derfor har jeg den opfattelse, at beat også skal med; jeg har ikke meget begreb om det område, men jeg har nogle sønner, der har det, og de siger, at det kan have virkelig kvalitet, og det tror jeg på.

Til slut må jeg sige til hr. Kaj V. Andersen, at jeg synes, han skal være klar over, da han nu rakkede så voldsomt ned på tilsynet og på rationaliseringen, at det, der er nået i disse år ifølge rationaliseringsbetænkningen, som hr. Kaj V. Andersen dog havde læst om i bemærkningerne, er, at antallet af bibliotekarere, altså de højestlønnede i bibliotekerne, bl. a. i kraft af det arbejde, der er udført af tilsynet, i dag er faldet fra godt 70 pct. til 30 pct. Det er det, der kommer ud af et fornuftigt samarbejde; at andre grupper med en lavere uddannelse er gået ind og har

[Lysholt Hansen.]

udført arbejdet, det er fornuftigt, og det tror jeg at selv hr. Kaj V. Andersen med sin indstilling vil erkende.

Ellen Strange Petersen: Jeg vil gerne ligesom hr. Hilmar Baunsgaard understrege, at jeg indledte med at fremhæve folkebibliotekernes kulturelle betydning; der er ingen diskussion om det. Men spørgsmålet er: har man dyrere aktiviteter, end man behøver at have? Og dér var det, jeg sagde, at i en situation, hvor man er nødt til at se på udgifterne, kan der jo godt være ting, som man måske i en mere velstående periode kunne ønske sig, men som man da må se bort fra.

Det var det ene, og det andet var spørgsmålet om, hvorvidt det kan være rimeligt at indføre en betaling; jeg opstillede bare spørgsmålet. Vi har været inde på den samme diskussion i forbindelse med museerne: der er også nogle, der bliver vildt forargede, når jeg siger, det kan være rimeligt, at man betaler entré til museer. Det er et spørgsmål, om man har råd til at være så flot, som man gerne vil være, det drøfter vi jo meget i denne tid, og jeg mener også, det er nødvendigt, at vi tager det ind i diskussionen her.

Så sagde jeg, at vi var tilhængere af nærdemokratiet for kommunerne, at man derude kan bestemme så vidt muligt over egne midler. Jeg synes, hr. Lysholt Hansen gav mig anledning til at fremhæve, at borgerne i disse kommuner, det er jo dog ikke umællende får, der ikke selv kan komme frem med ønsker om, hvad de vil have. Hvis de vil have et stort bibliotek, skal de vel nok sige til over for kommunen. Hvis de hellere vil have et rensningsanlæg, siger de også det. Jeg mener, at man ikke kan se fuldstændig bort fra, hvad befolkningen ønsker i de forskellige kommuner og sige: det ved vi meget bedre herinde på Christiansborg, det skal vi nok ordne alt sammen for jer. Det er denne formynderindstilling, jeg synes vi skal bort fra; vi skal lægge ansvaret i højere grad ud i landet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

(Lovforslaget (nr. 199) findes i tillæg A. sp. 5459, fremsættelsen i tidenden sp. 3520).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Robert Pedersen: Jeg tror, det kan blive en fredelig og meget saglig debat, fordi vi jo allerede i november måned havde en generel diskussion om radioens og tv's vilkår, så vi har vel fået skudt vores kanoner af. Dertil kommer, at det lovforslag, som nu foreligger fra ministerens hånd, har han i høj grad ladet præge af de vurderinger, der kom til udtryk i debatten i november måned. Det skal han ikke høre bebrejdelser for, for det må vel være demokratiets vilkår, at man forsøger på at bygge broer til at skabe den bredest mulige opslutning om et lovforslag som det, vi har her.

Jeg skal bare nævne 4 punkter, hvor socialdemokratiet helhjertet støtter lovforslaget. For det første er der spørgsmålet om radiatorådet og dets sammensætning. Alene dette nødvendiggør, at vi får en revision af loven, fordi der, som ministeren foreslår, bør sidde 2 medarbejderrepræsentanter i rådet. De arbejdsnedlæggelser, der har været, tyder jo ikke på, at vilkårene har været særlig gode, og jeg tror på, at hvis vi kan få placeret medarbejdere i radiatorådet, vil det kunne bidrage til et bedre samarbjde i Rosenørns Allé og i Gladsaxe. Det skulle også være helt i overensstemmelse med de principklæringer, der er kommet fra forskellige partier om, at offentlige organer bør gå i spidsen, når det drejer sig om medindflydelse på arbejdspladsen; derfor skulle dette politisk set ikke volde kvaler.

For det andet synes jeg, at ministeren er sluppet heldigt fra målsætningsparagraffen. Det er ikke længere odiøst, at der også er underholdning i radio og tv, og den eneste